

CONFERENTIE EN LANDELIJKE ANLB DAG

SUCCESVOL BOEREN MET NATUUR

3.2 Predatie bij boerenlandvogels: wat kunnen we doen?

Workshopspreker: Wolf Teunissen

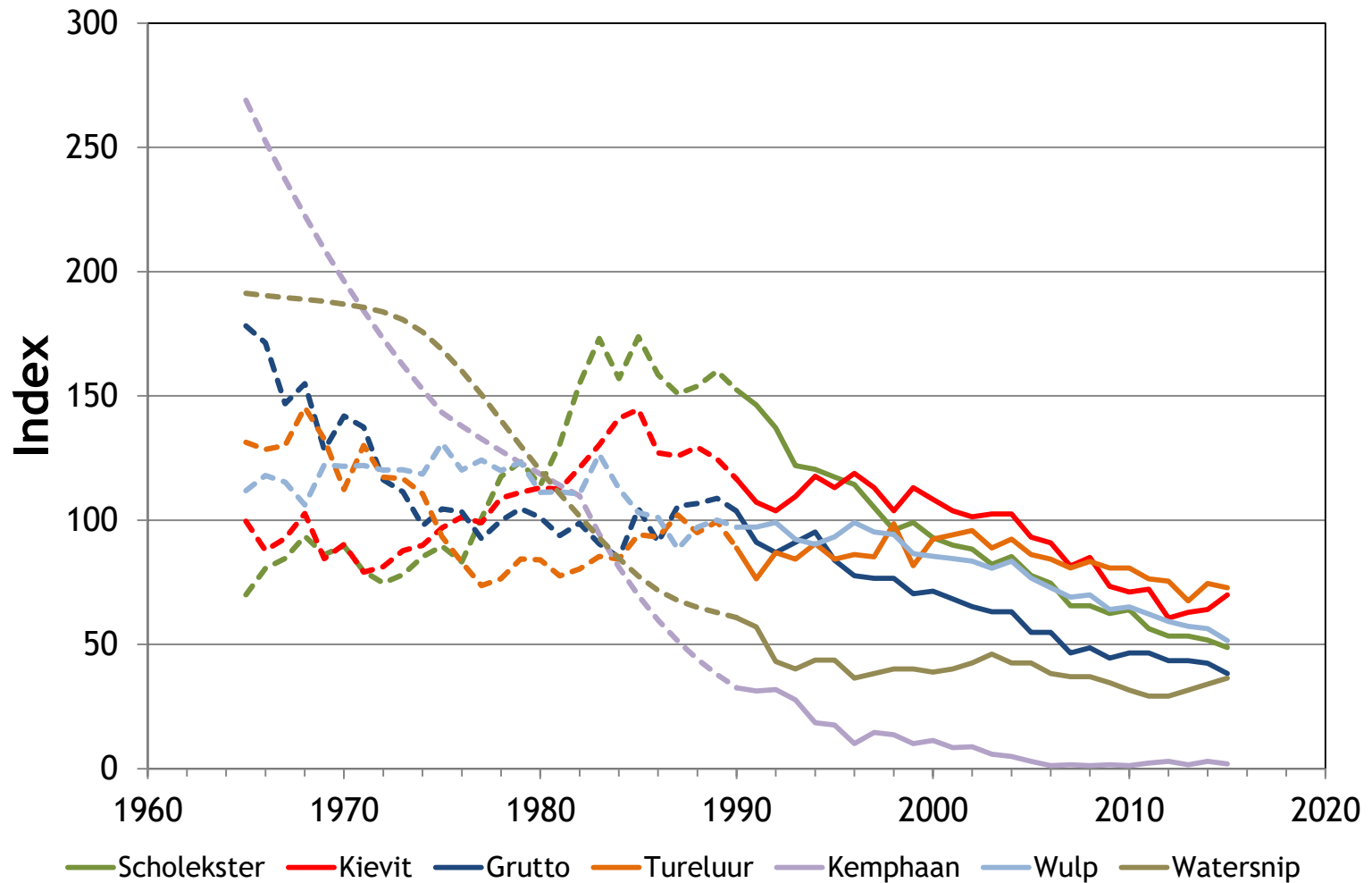
Predatie bij boerenlandvogels: wat kunnen we doen?

Wolf Teunissen

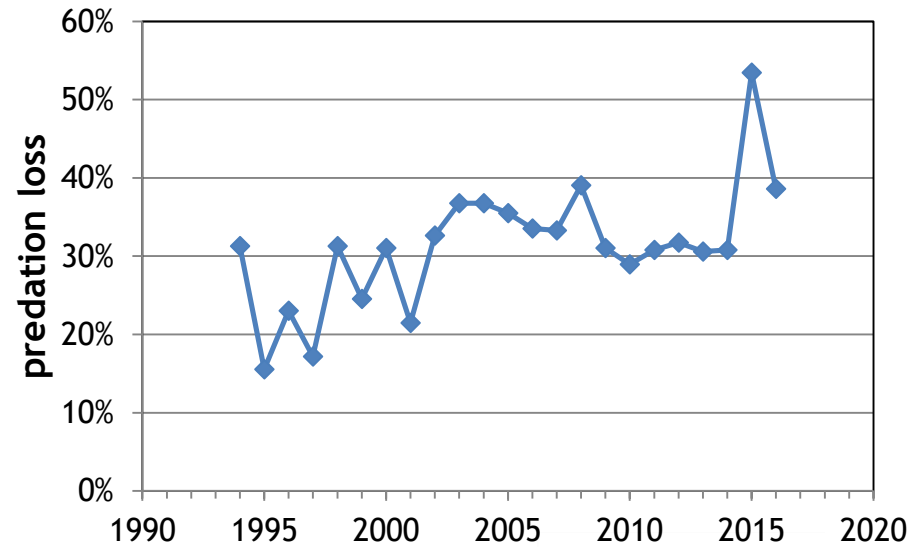
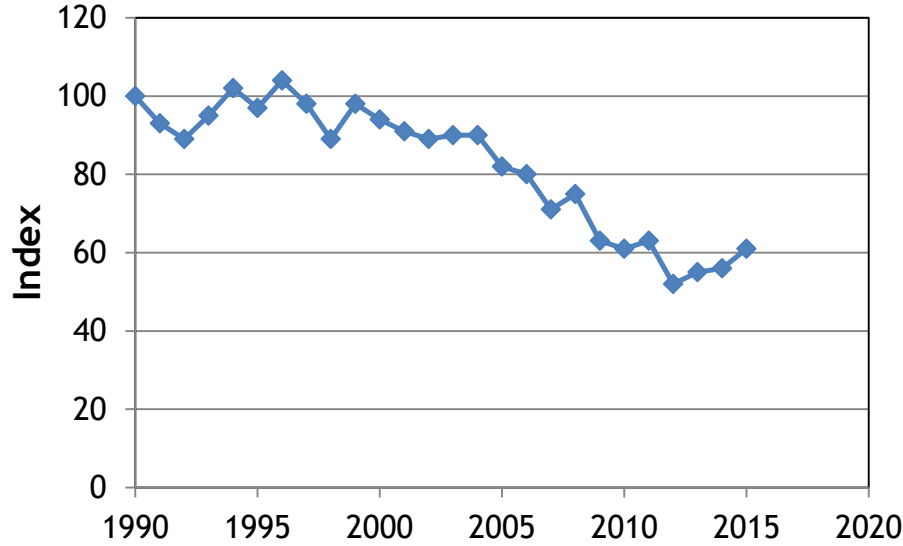
Sovon

Trends

Het aantal steltlopers is afgenomen sinds de jaren zestig

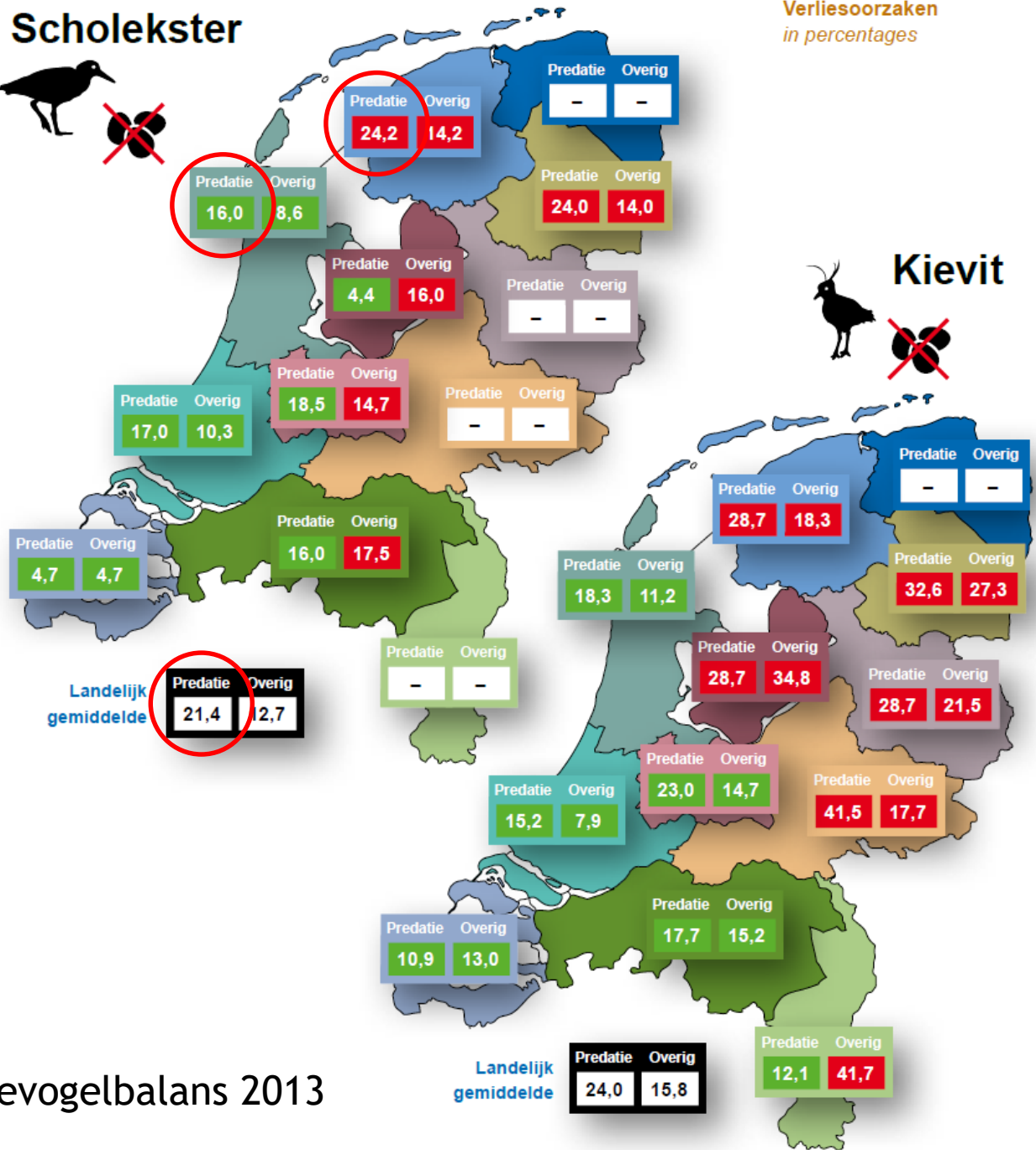
Trends

Scholekster

Verliesoorzaken
in percentages

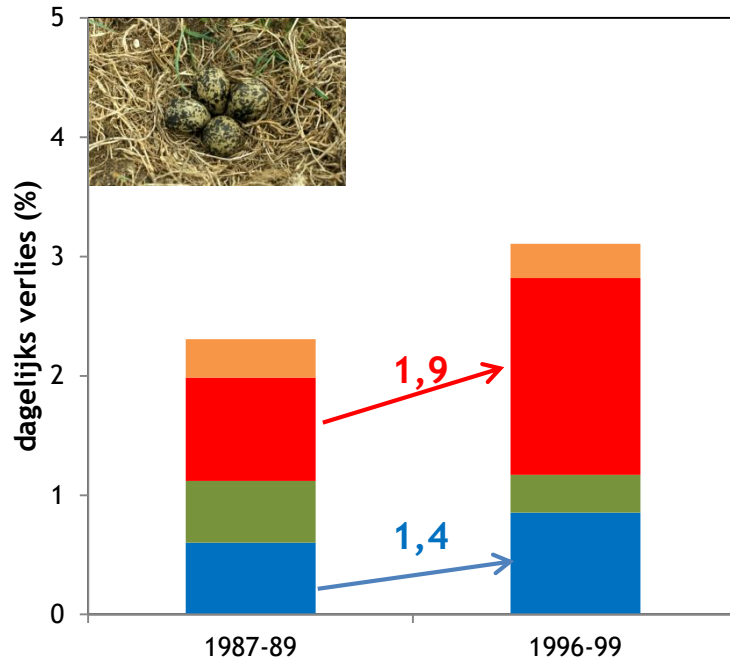
Kievit

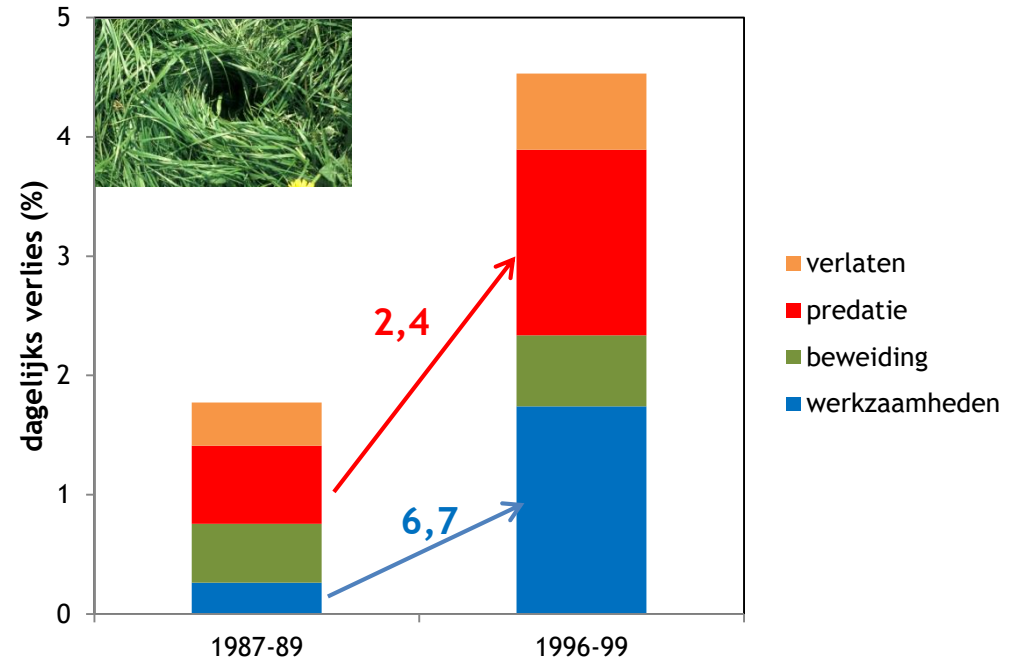
Bron: Weidevogelbalans 2013

Verliesoorzaken legfels in de tijd

kievit

grutto

Predatie is een natuurlijk fenomeen

Reproductie:

- Aantal eieren
- Nestoverleving
- Herlegsels
- Kuikenoverleving
- Leeftijd van adult
- Aandeel populatie dat tot broeden overgaat

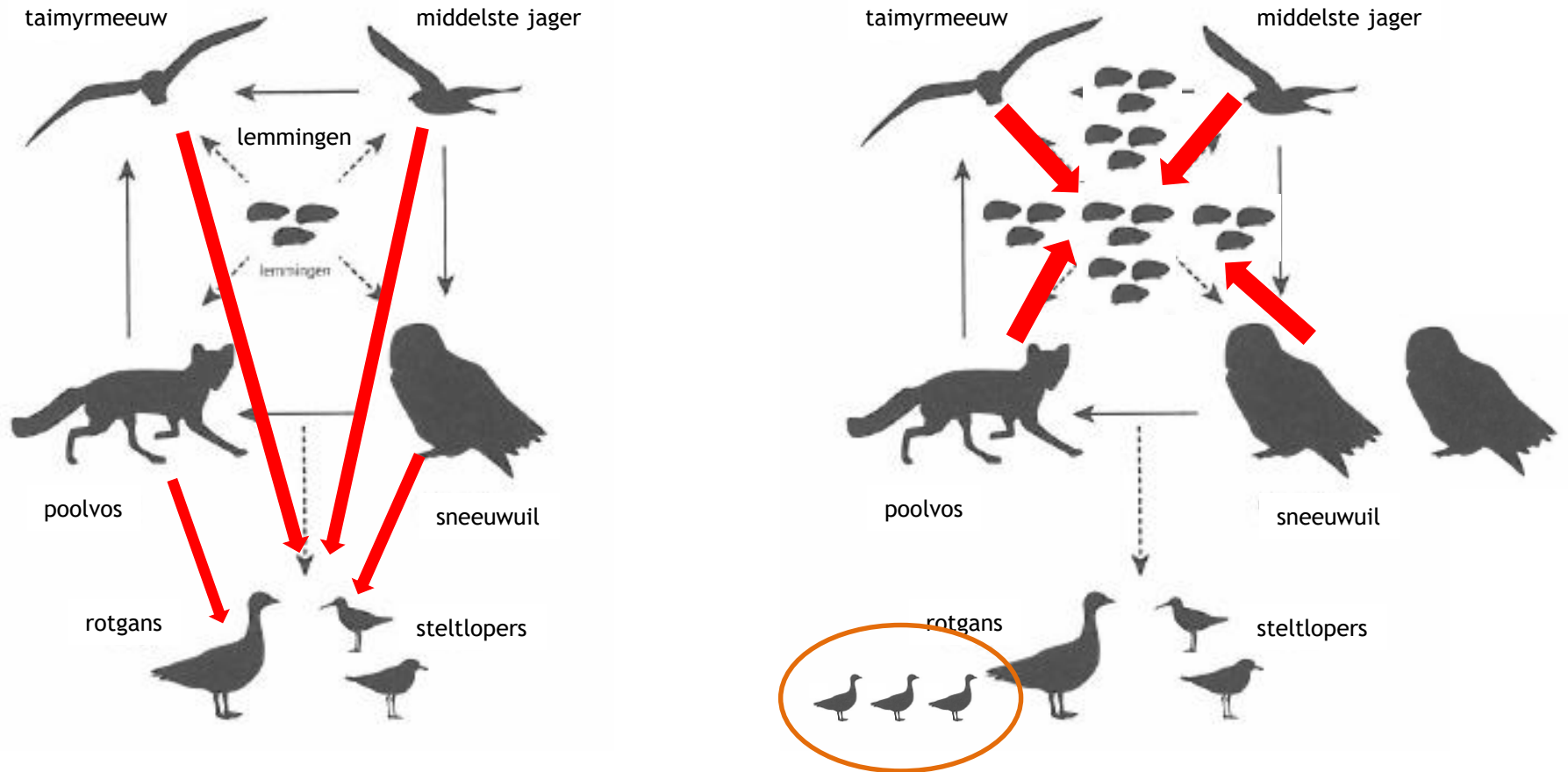

Sterfte door o.a.

Predatie

- Jacht
- Voedselgebrek
- Weer
- Verkeer
- Menselijke infrastr.
- Et cetera

Complexe mechanismen

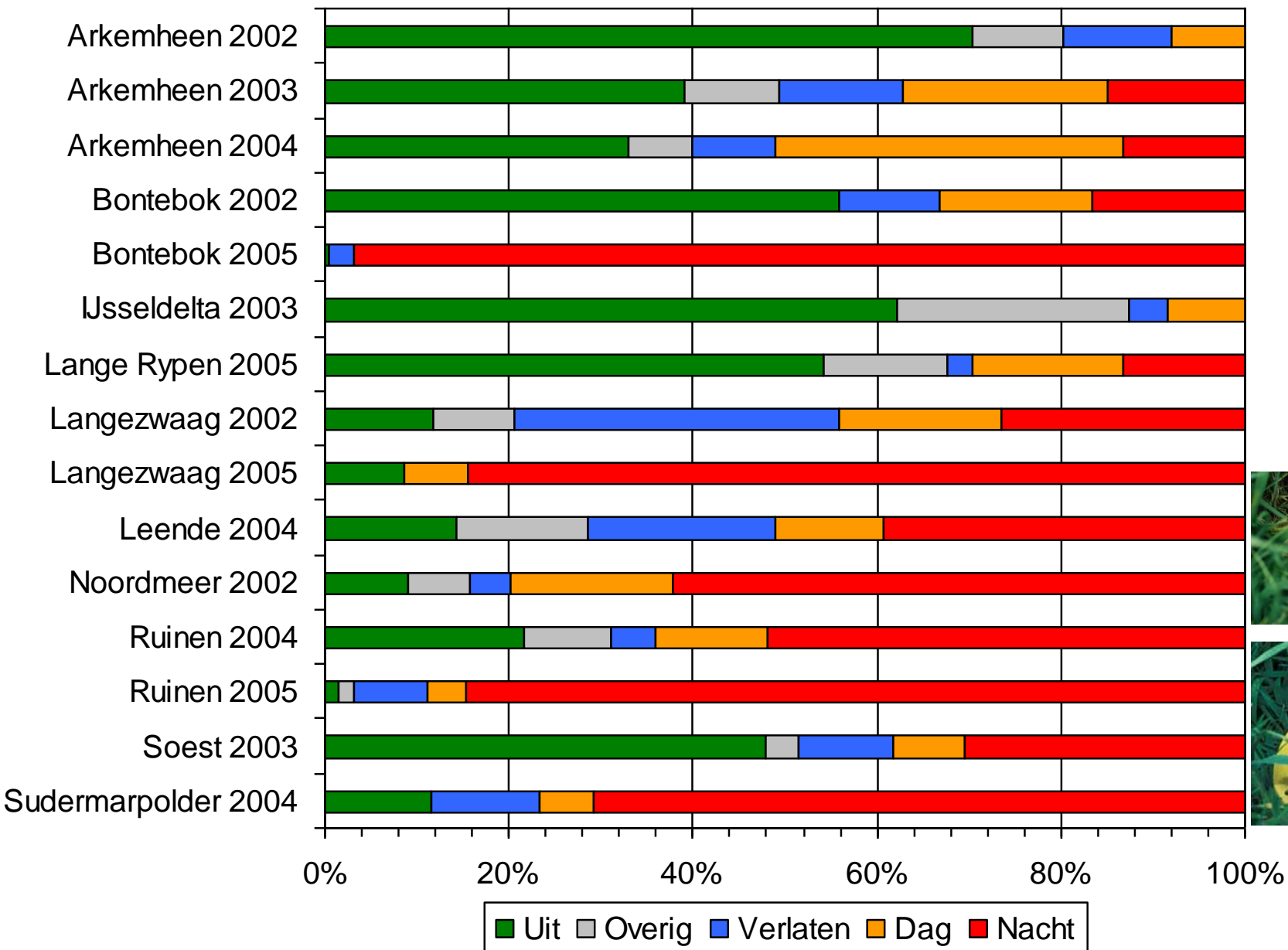
Naar ...Bart Ebbinge - de Rotgans

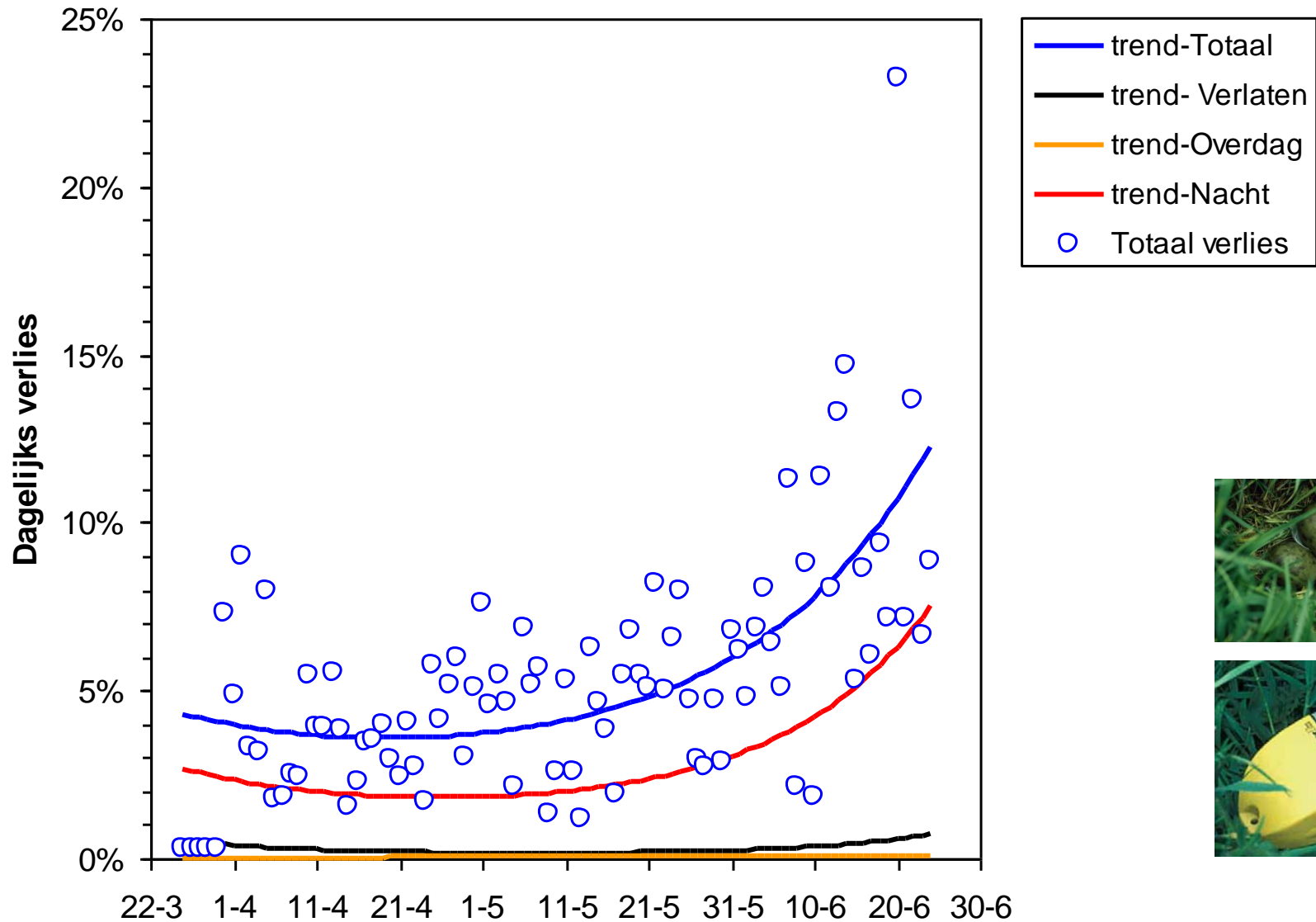
**Welke diersoorten eten
weidevogeleieren?**

Dag- en nachtpredatie

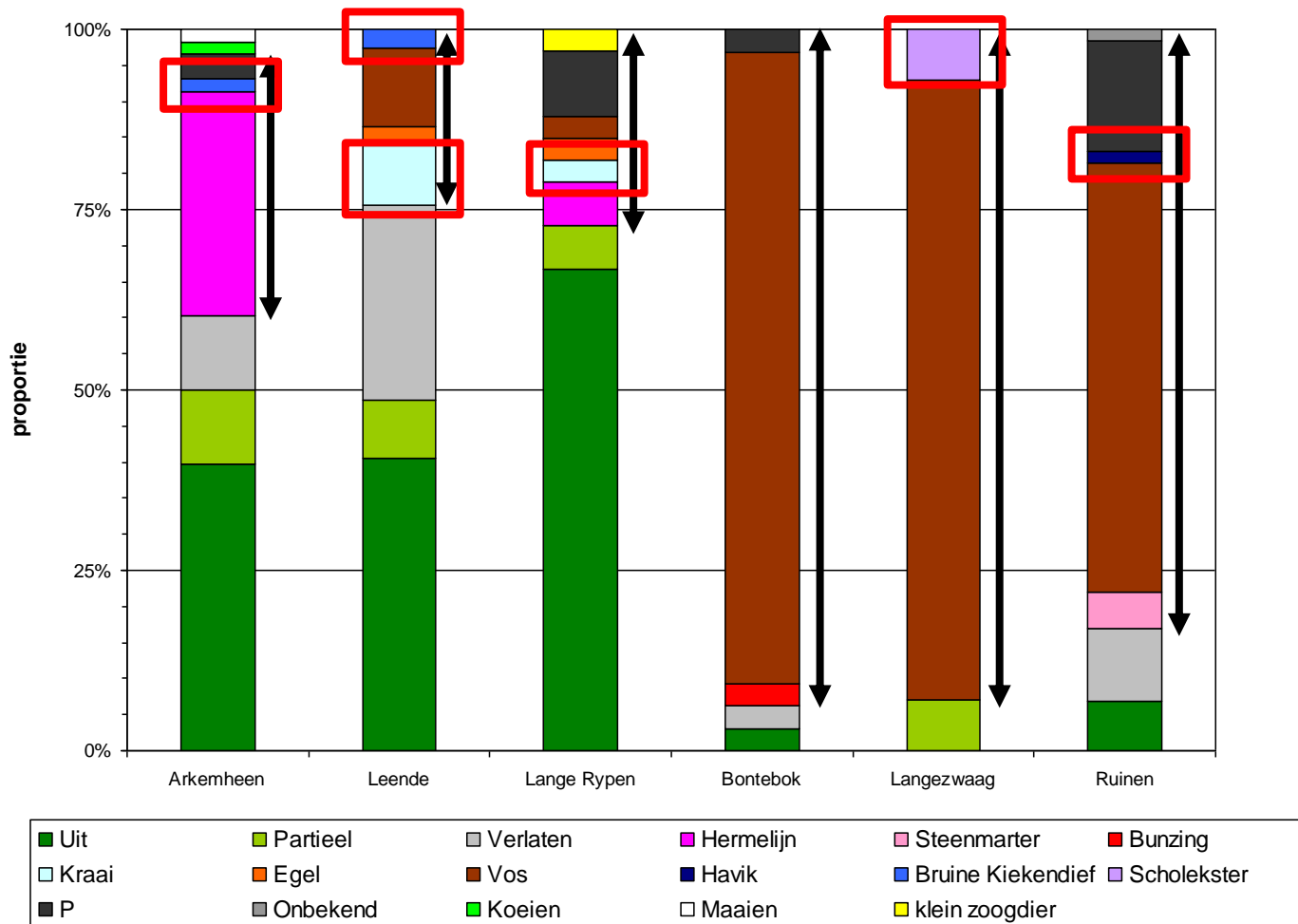
Predatie in de tijd

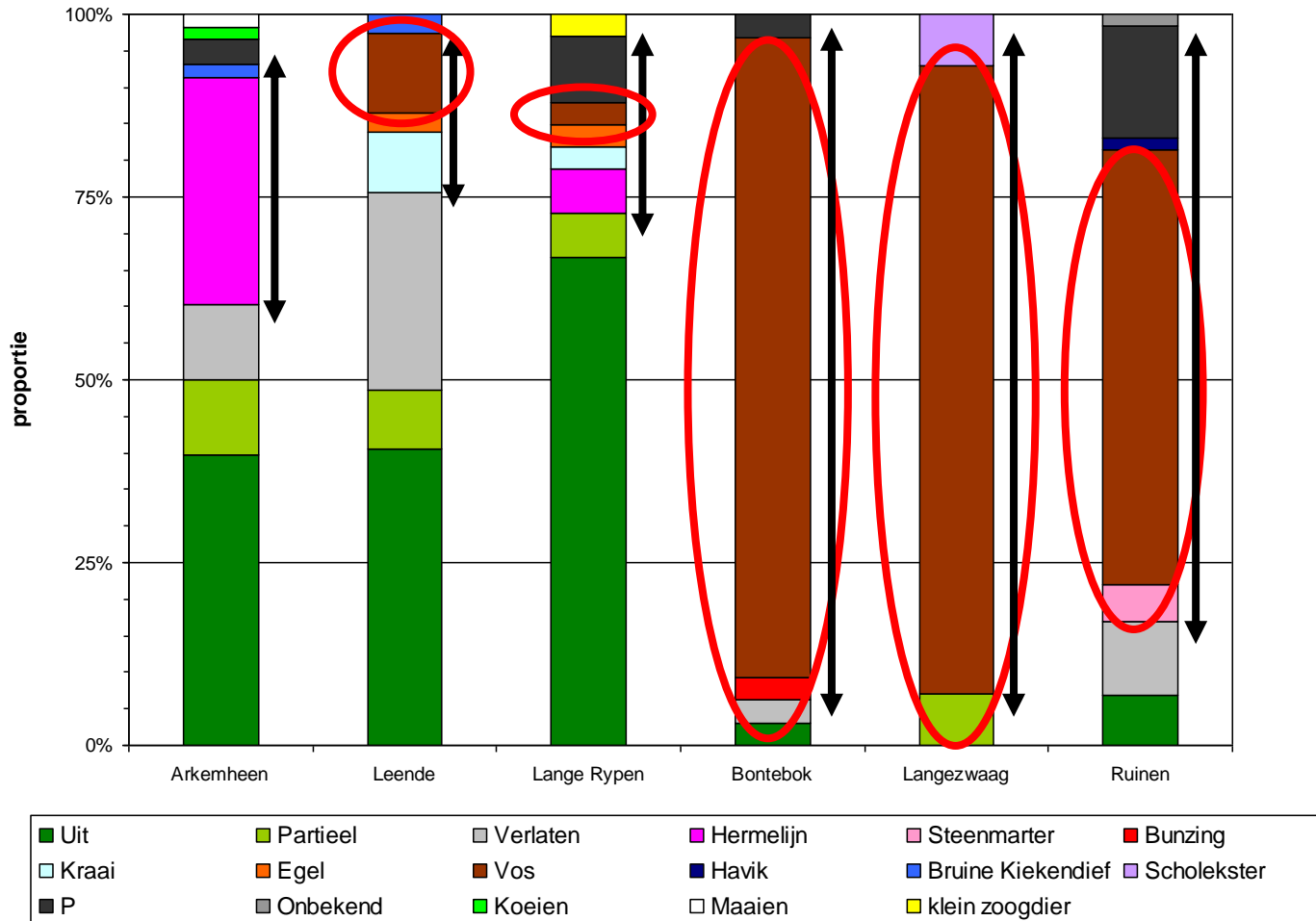
Videocamera's

Videocamera's lotgevallen

Videocamera's lotgevallen

Predatie bij kuikens

Kuikens met VHF-zender

3-5 keer per week peilen

Kuikens wekelijks terugvangen

Zoeken naar dode kuikens

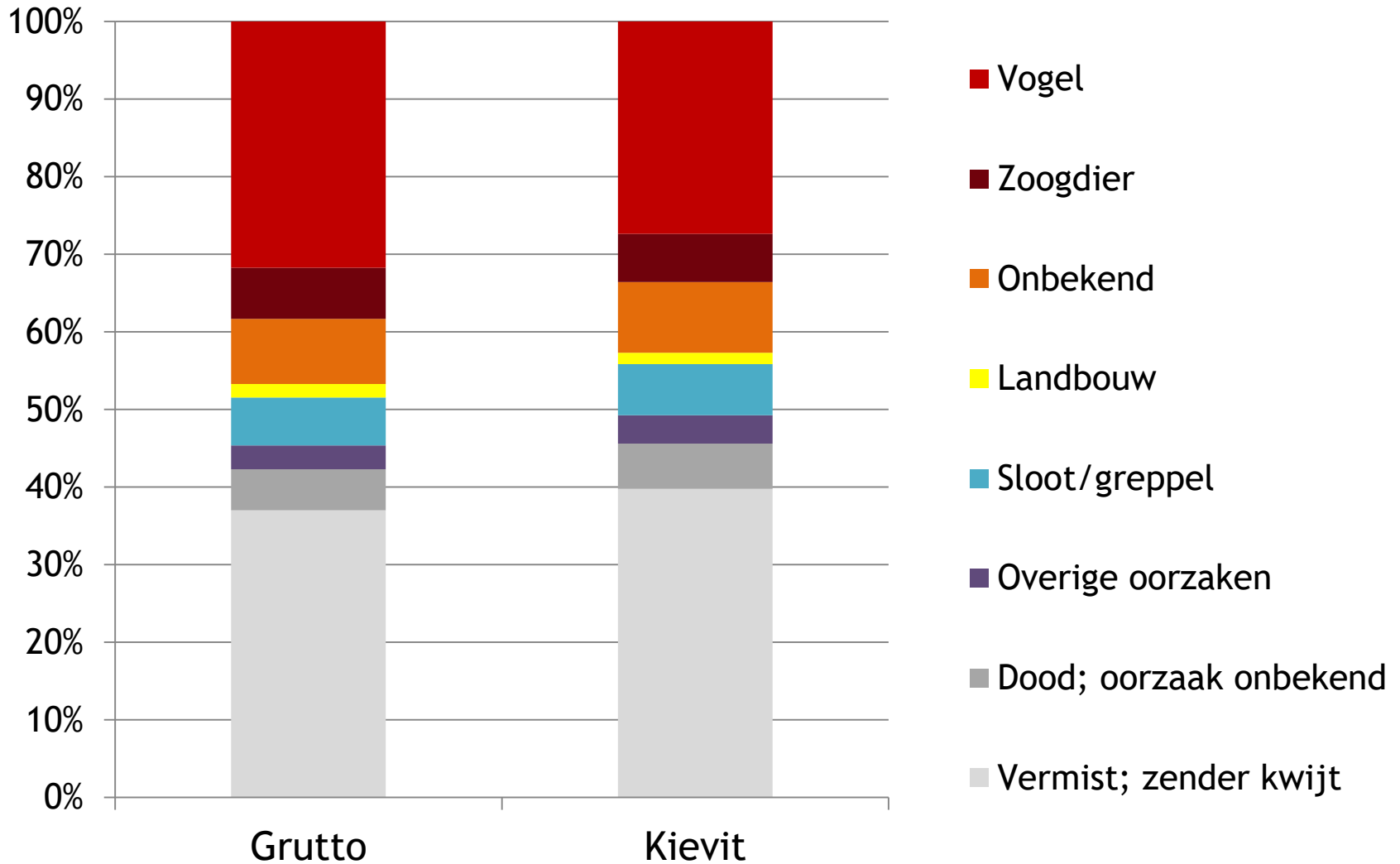

Lotgevallen kuikens

	Gebieden	Grutto	Kievit
2003-2005	N = 14	7%	14%
2009	N = 2	19%	6%
Totaal	N = 16	9%	13%

Lotgevallen kuikens

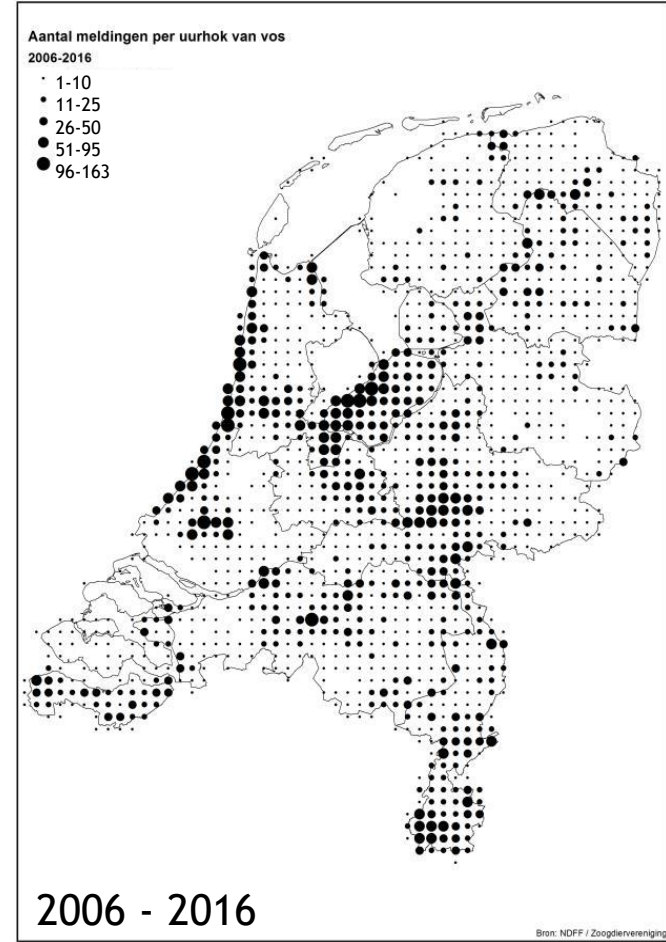
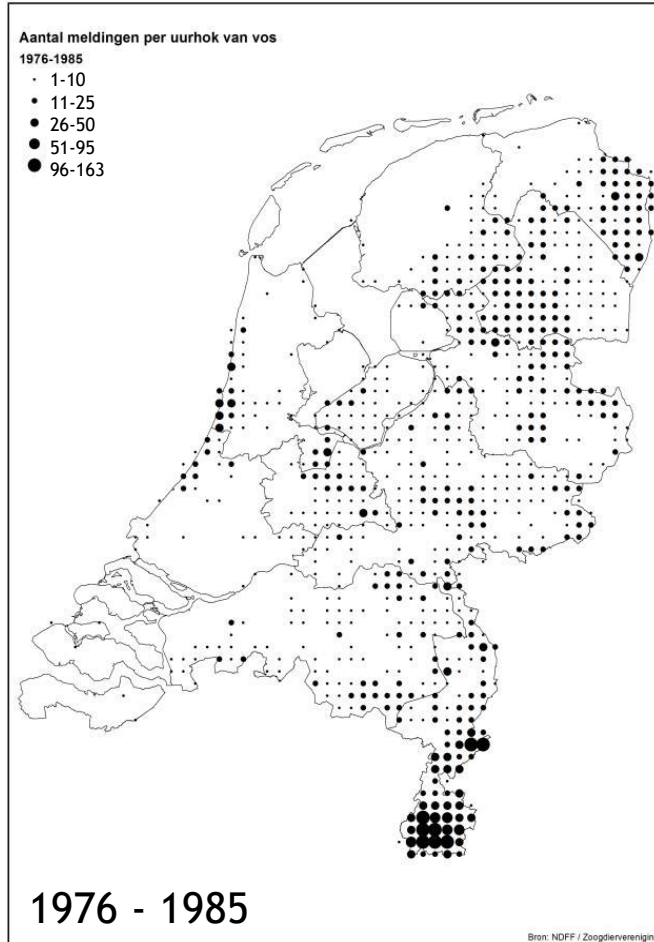
Predator lijst

	Nesten N=128	Kuikens N=284
“gegeten, predator onbekend”	9%	16%
“Vogel ”		16%
Buizerd		12%
Blauwe Reiger		7-17%
Zwarte Kraai	4%	6%
Meeuw		2%
Torenavk		2%
Ooievaar		1%
Sperwer		1%
Havik	1%	0%
Bruine Kiekendief	2%	0%
Kauw		0%
“Zoogdier ”		7%
Hermelijn/wezel	21%	15%
Steenmarter	2%	
Bunzing	1%	
Egel	2%	
Vos	58%	2%
Hond	1%	
Rat		2%
Kat		0%
Gegeten door vogels	8%	69%
Gegeten door zoogdieren	92%	31%

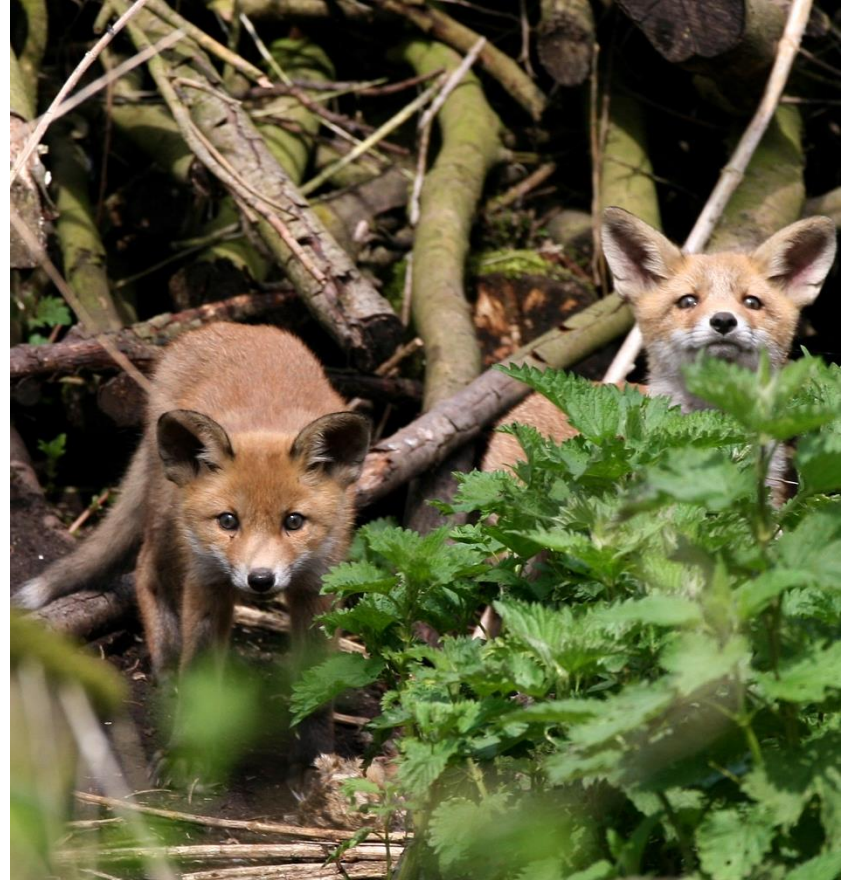
Aantal gemelde vossen per atlasblok

gecorrigeerd voor waarnemingsinspanning, Bron: NEM - Zoogdiervereniging

Vos kreeg meer kansen, ook door menselijk handelen, o.a.

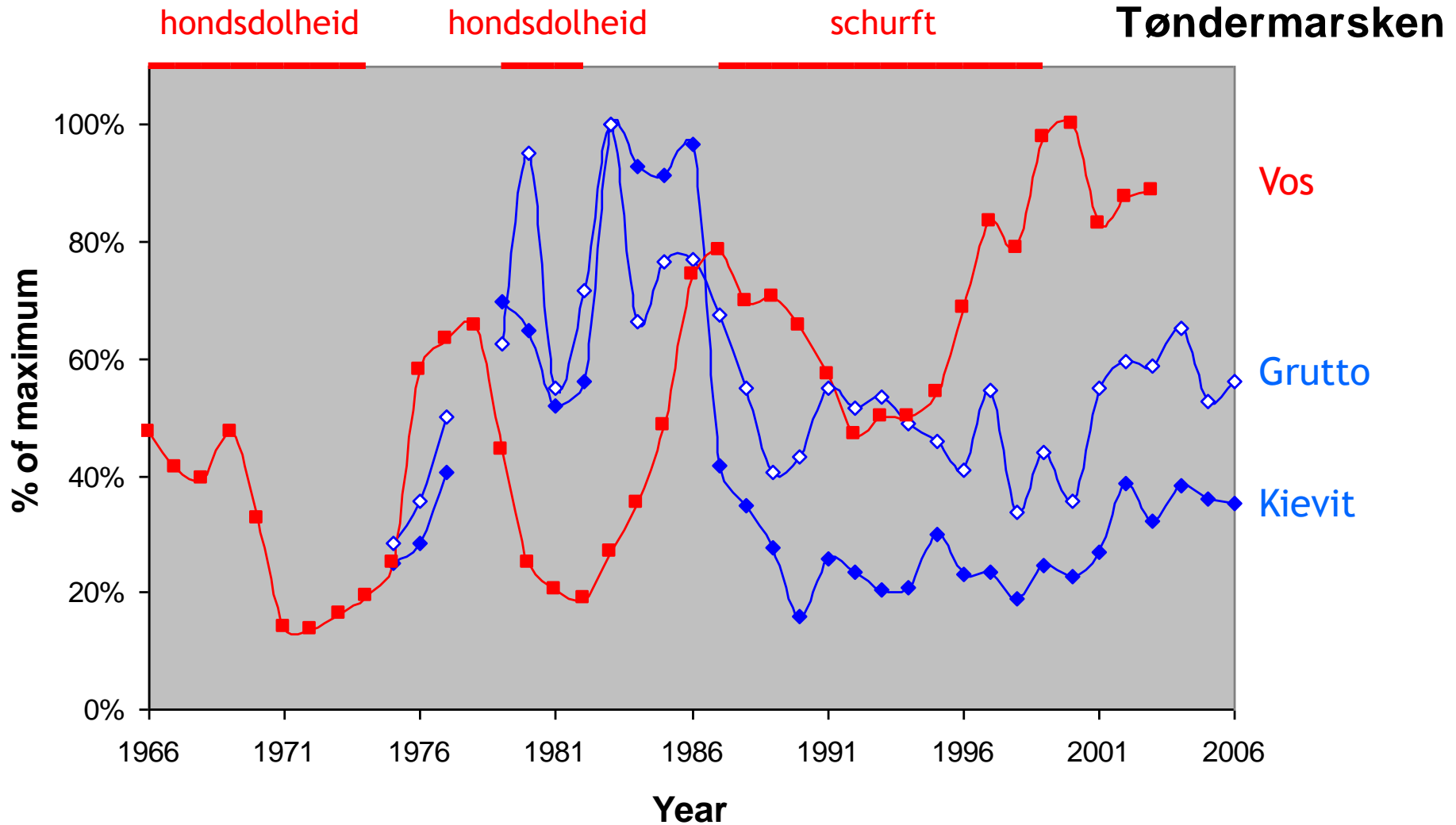
Rabiësbestrijding
Variatie in jachtdruk

Vossen en weidevogel aantallen in Denemarken

Vossen en weidevogel aantallen in Denemarken

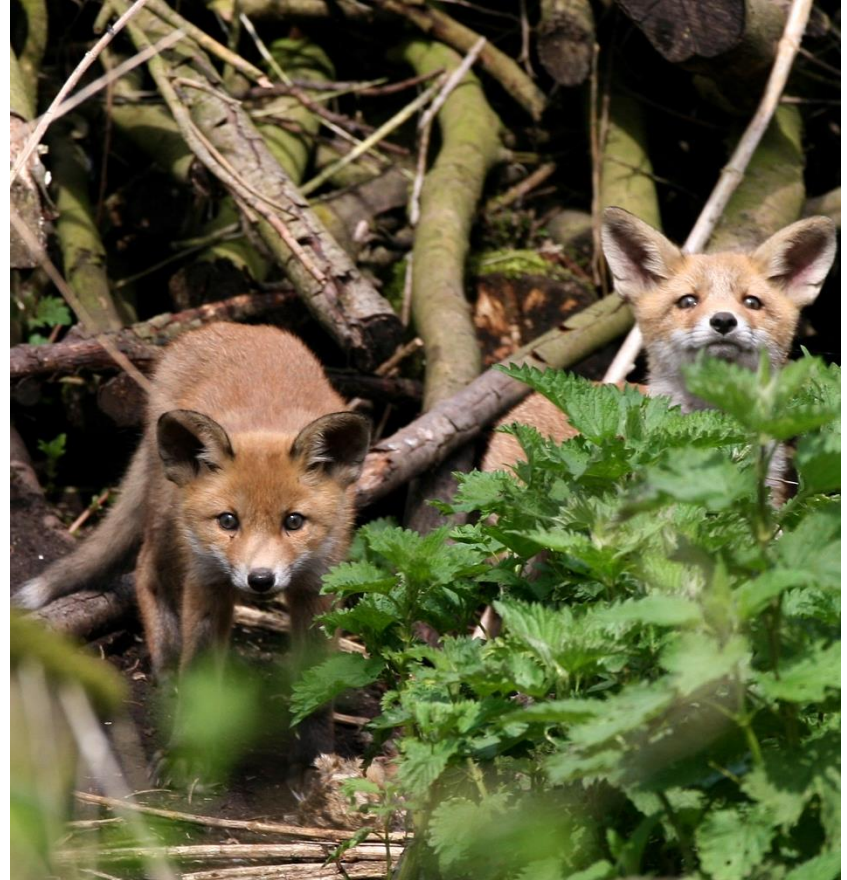
Vos kreeg meer kansen, ook door menselijk handelen, o.a.

Rabiësbestrijding
Variatie in jachtdruk

Vergrote nutriënten-input
In landelijk gebied
Meer kadavers (verkeer)

grotere overleving

Vos kreeg meer kansen, ook door menselijk handelen, o.a.

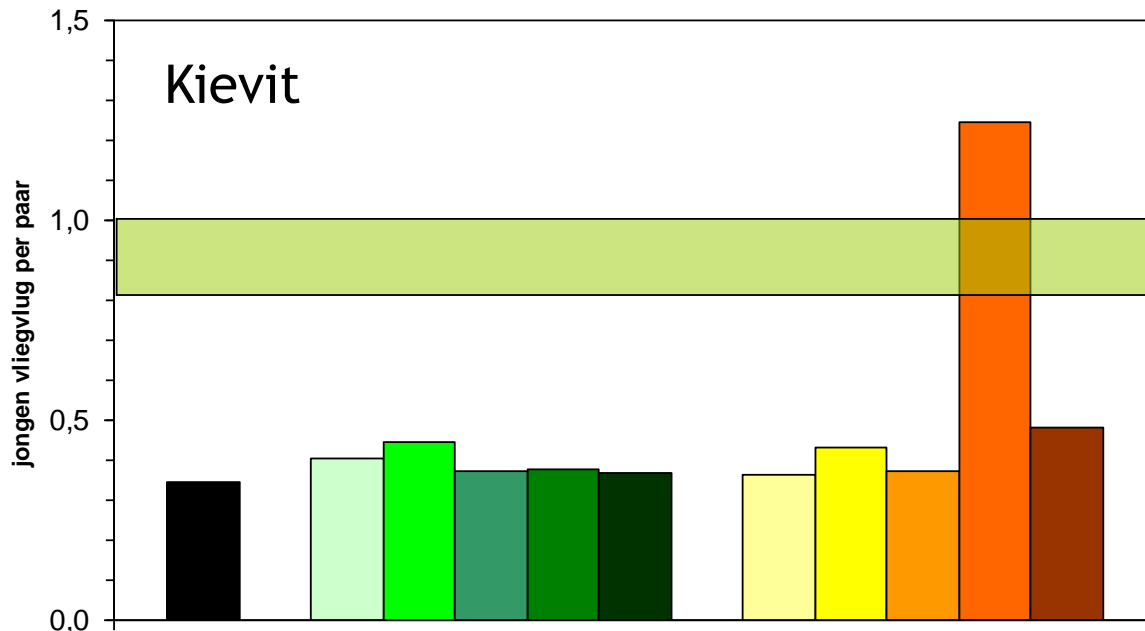
Ruilverkaveling
weidevogelgebieden o.a.:

- laag waterpeil
- toegankelijk landschap
- singels en bosjes

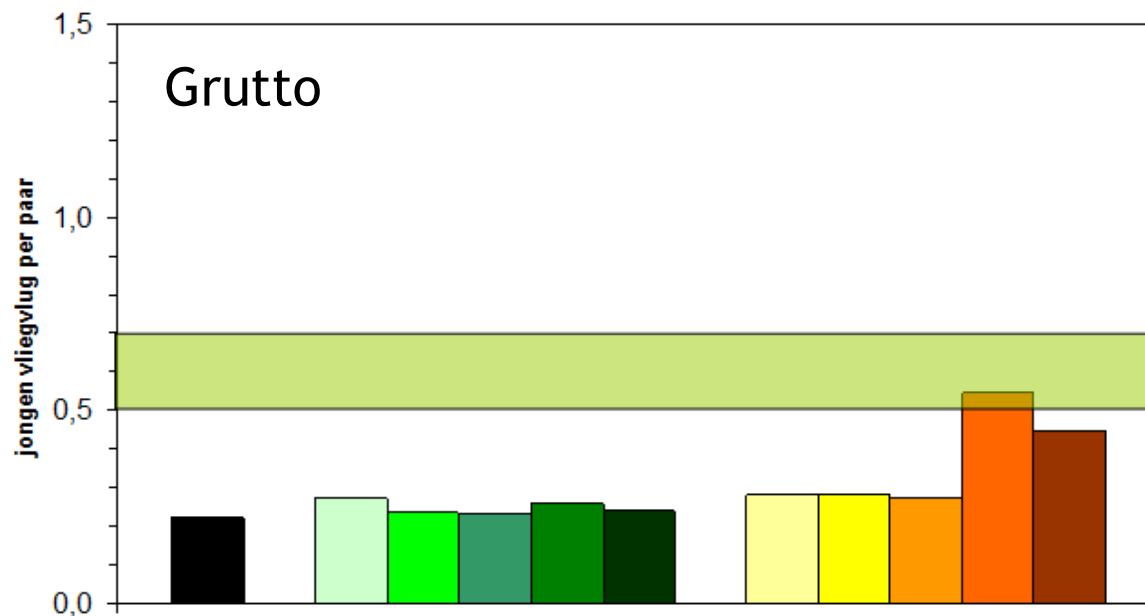
Faunapassages

ruimtelijke scheiding
kernegebieden weidevogels
en vossen opgeheven

- normaal
- ei: predatie overdag
- ei: predatie 's nachts
- ei: agrarisch
- ei: verlaten
- ei: onbekend/overig
- kuiken: agrarisch
- kuiken: overig
- kuiken: onbekend
- kuiken: predatie vogel
- kuiken: predatie zoogdier

Scenario's,
uitsluiten
verliesoorzaken

Vertrekpunt

Kentie (2015 - thesis):

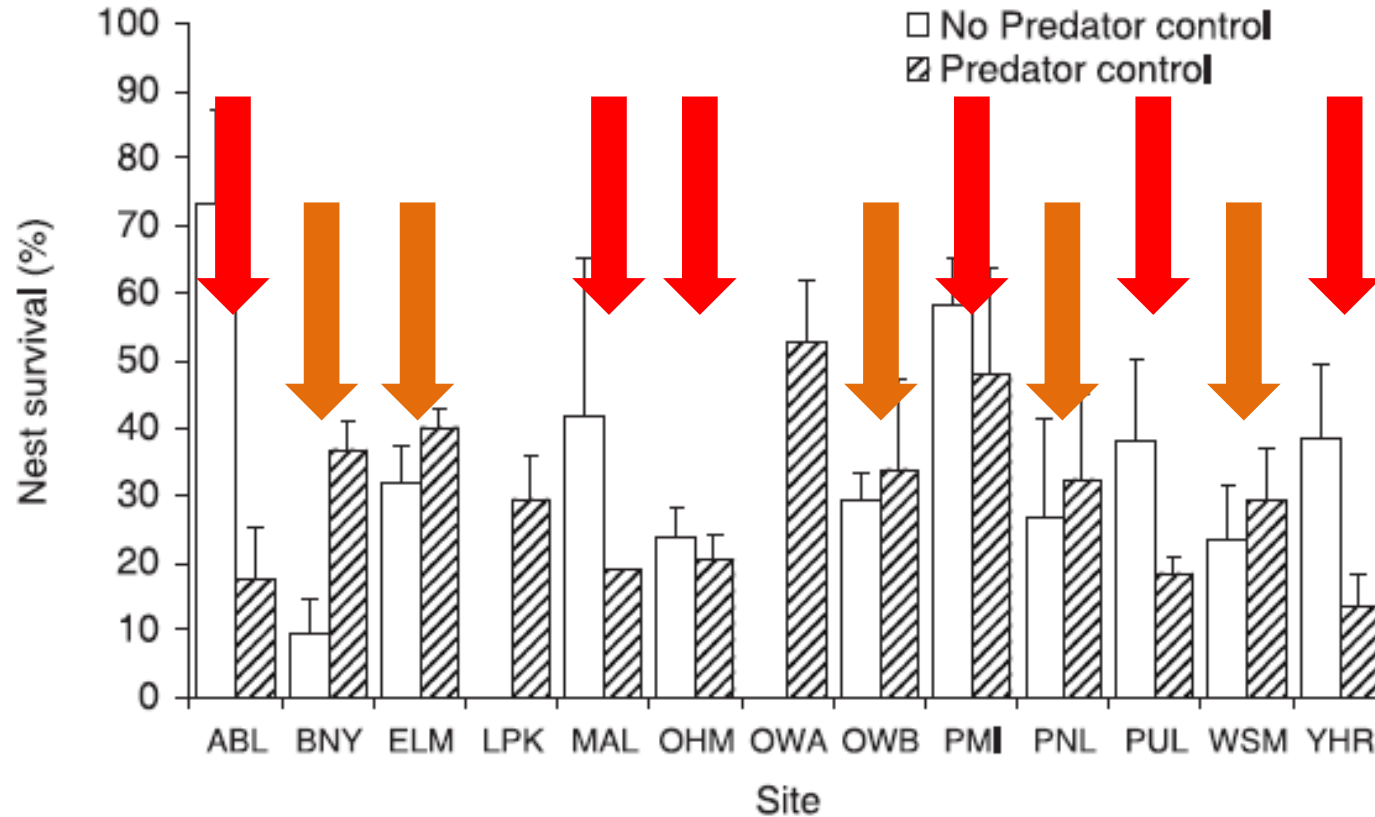
“ Het uitkomstpercentage in kruidenrijke weilanden is vergelijkbaar met het uitkomstpercentage in de jaren tachtig.

De toegenomen aantallen roofdieren lijken voornamelijk een groot risico te vormen in combinatie met de slechte kwaliteit van een broedgebied.”

Welke complicaties zijn er bij de aanpak van de predatieproblematiek?

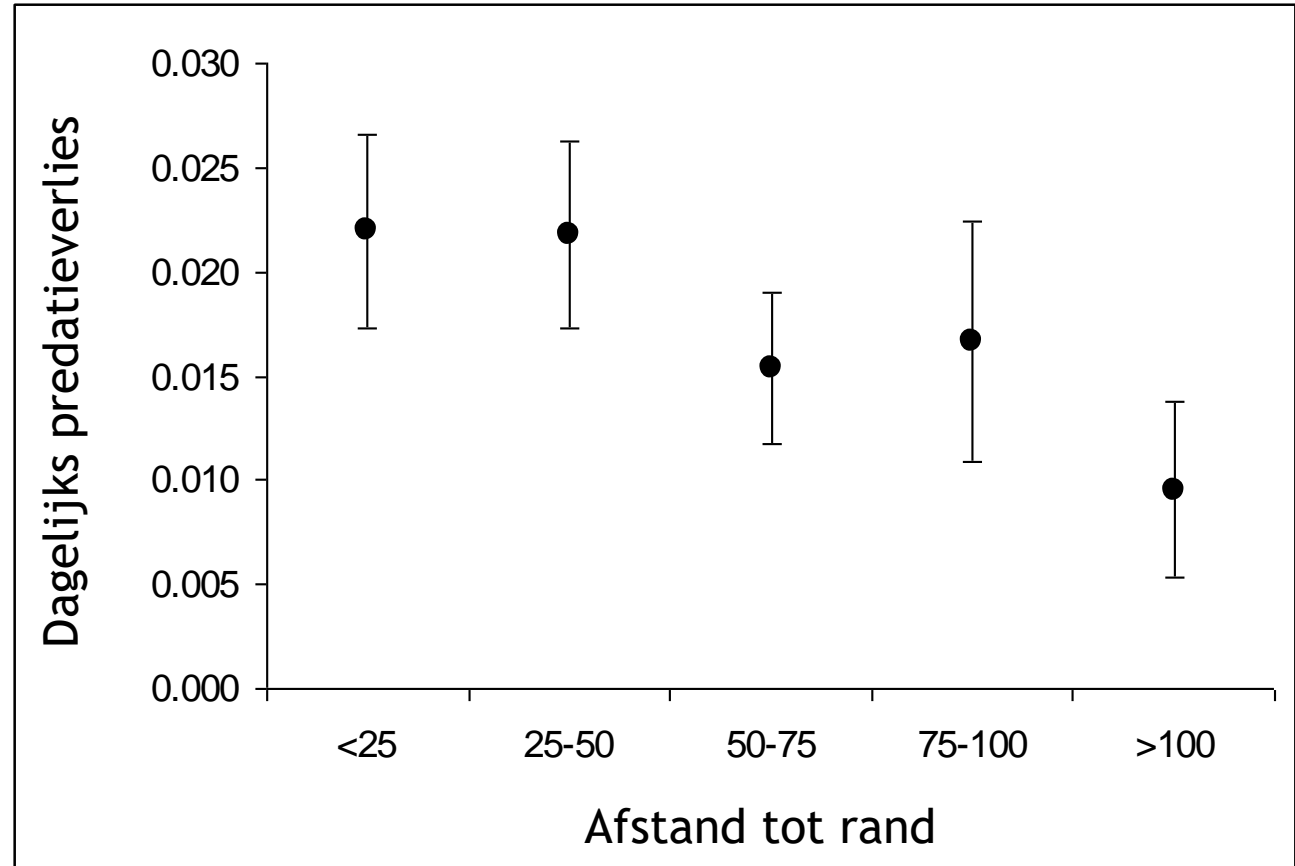
Predatorbeheer

Bron: Bolton *et al.* 2007

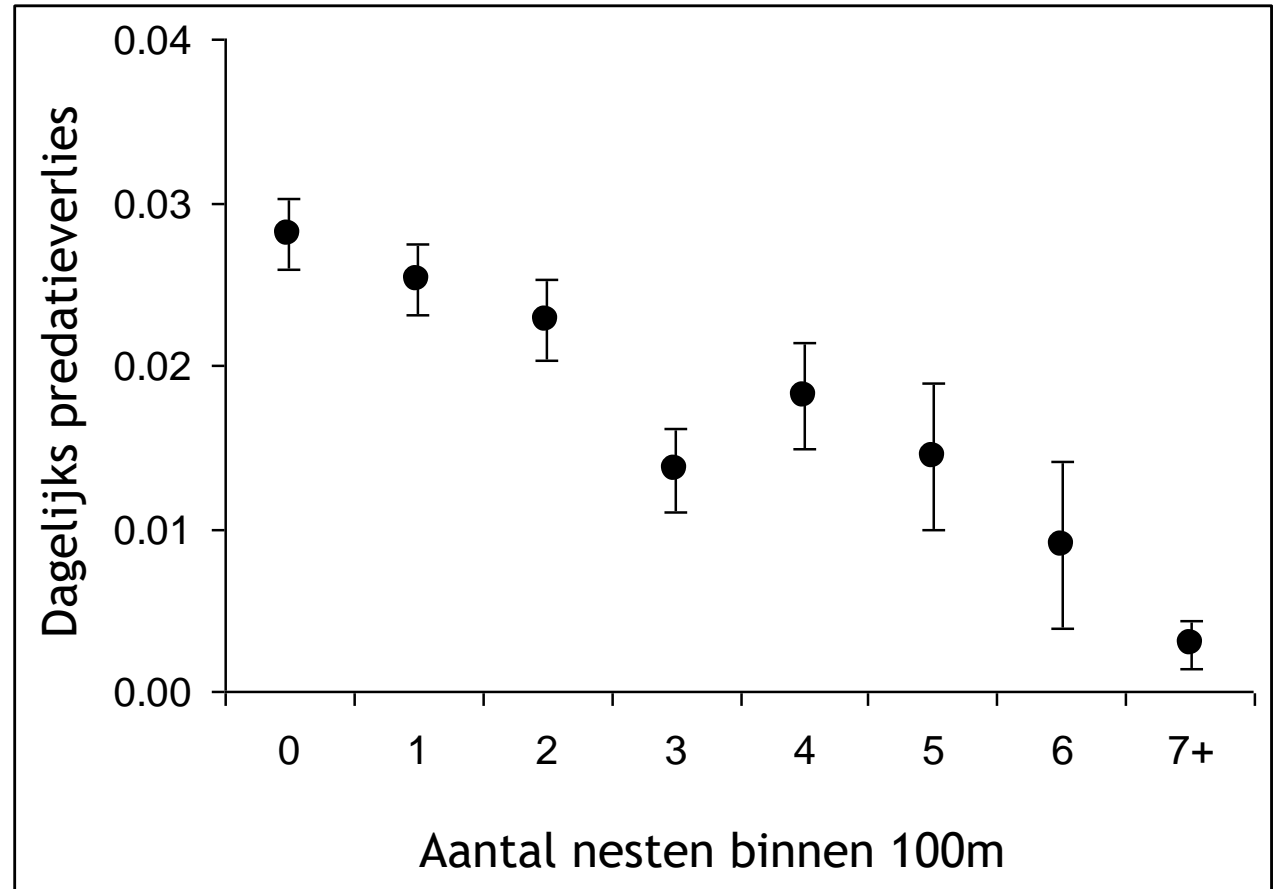

Predatie en openheid

**minder predatieverliezen als
nesten verder verwijderd zijn
van perceelranden**

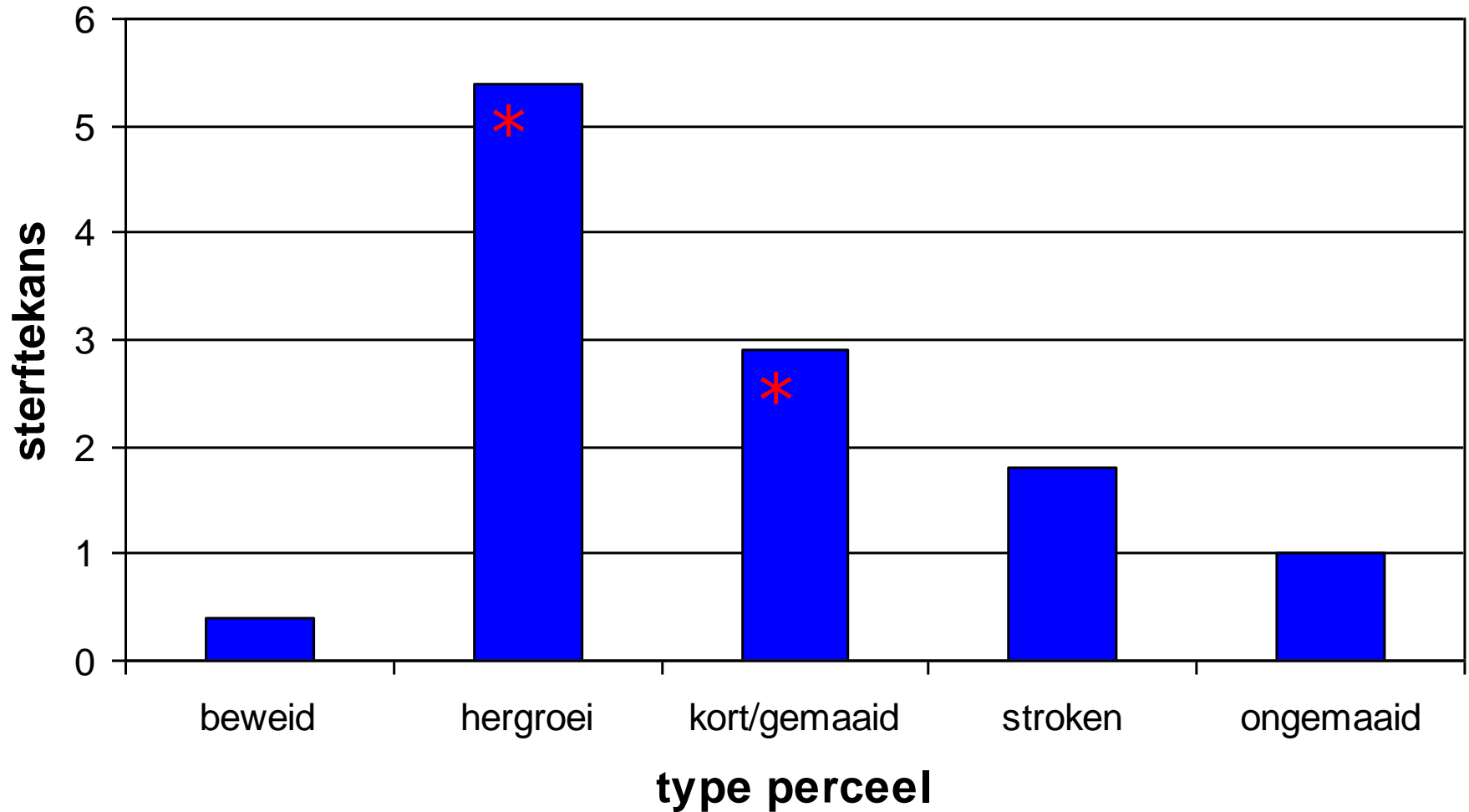
Predatie en dichtheid

**minder predatieverliezen als
nestdichtheden hoog zijn**

Beheer en predatie

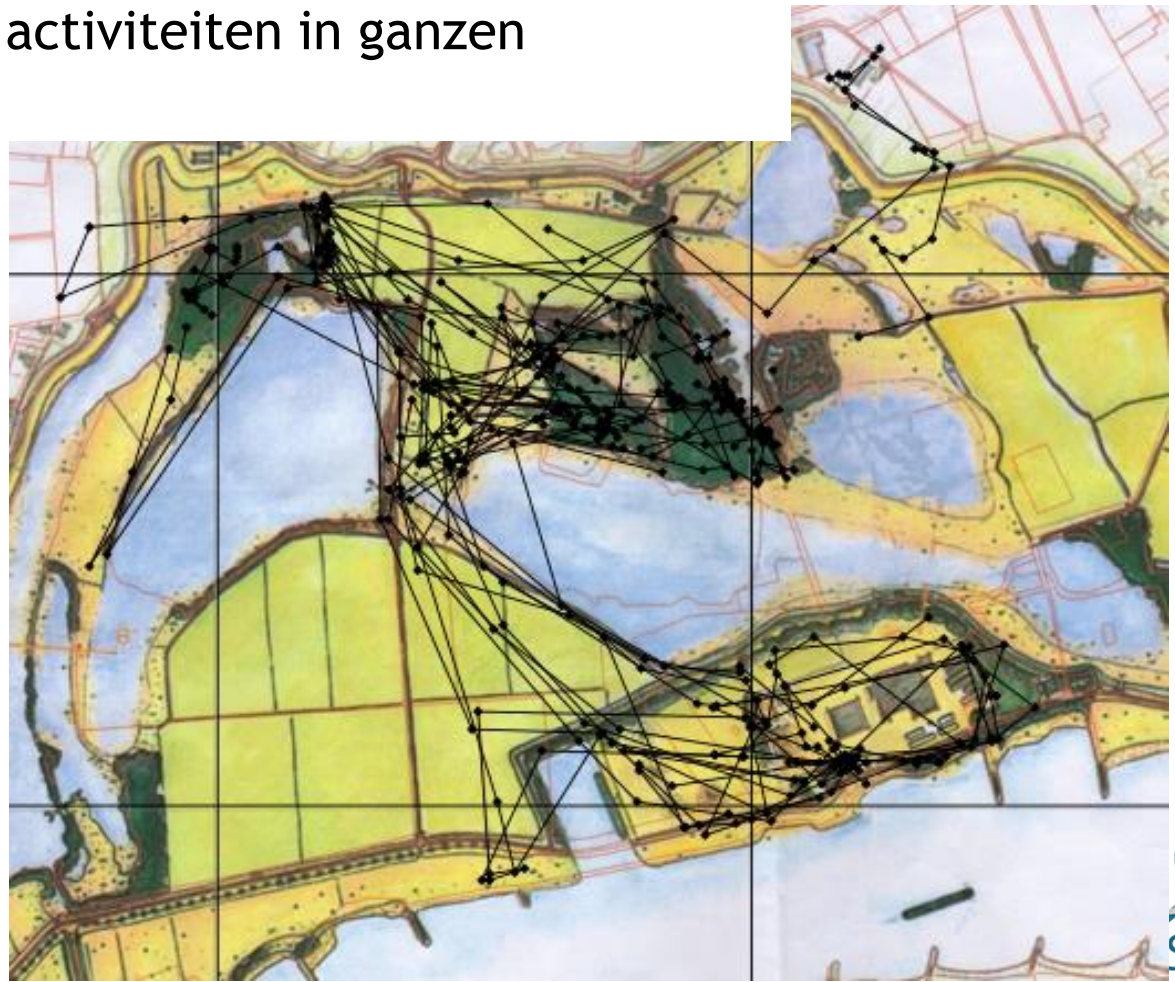
Vossen, ganzen en weidevogels

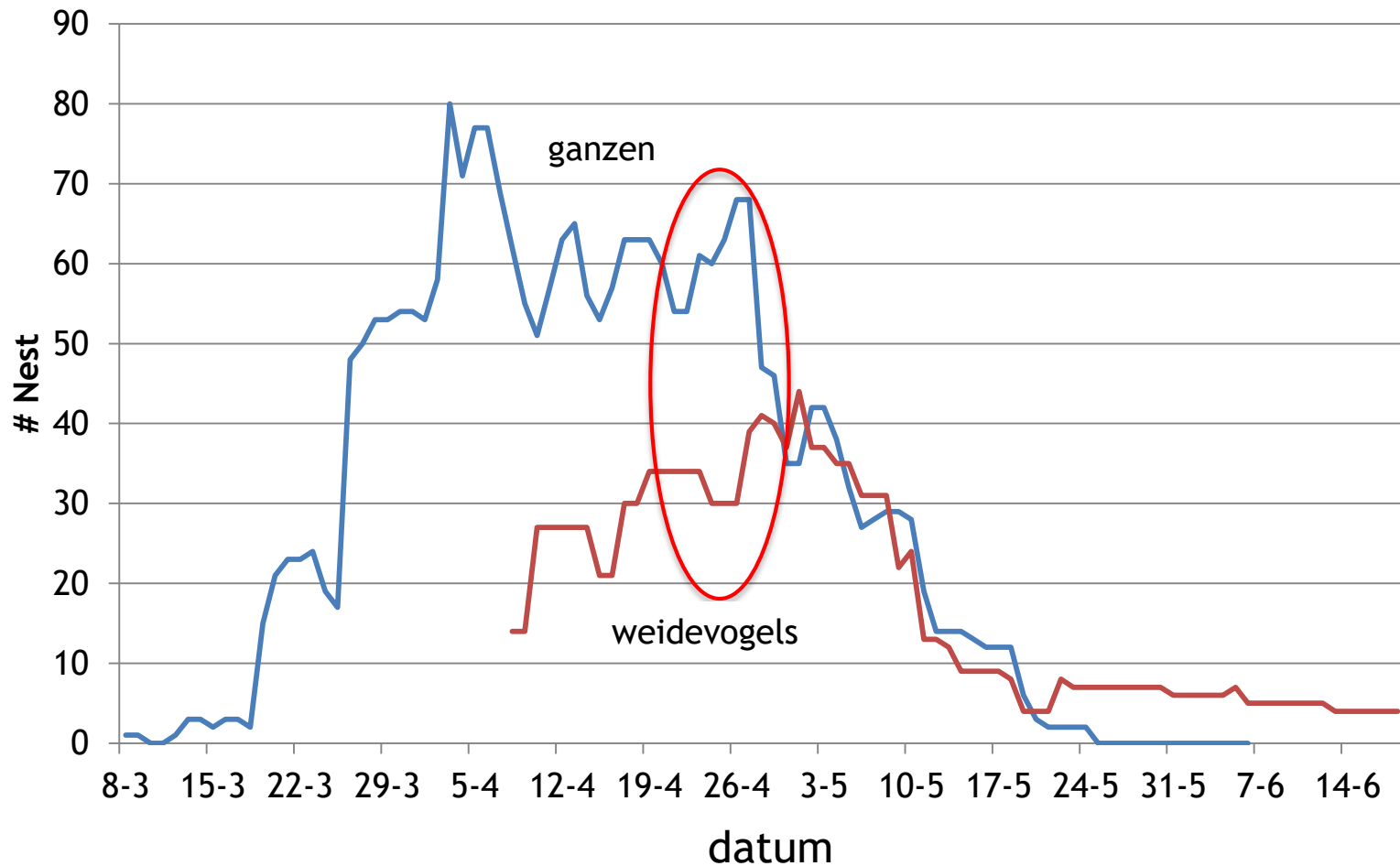
Vossen, ganzen en weidevogels

Activiteiten patroon van Tim

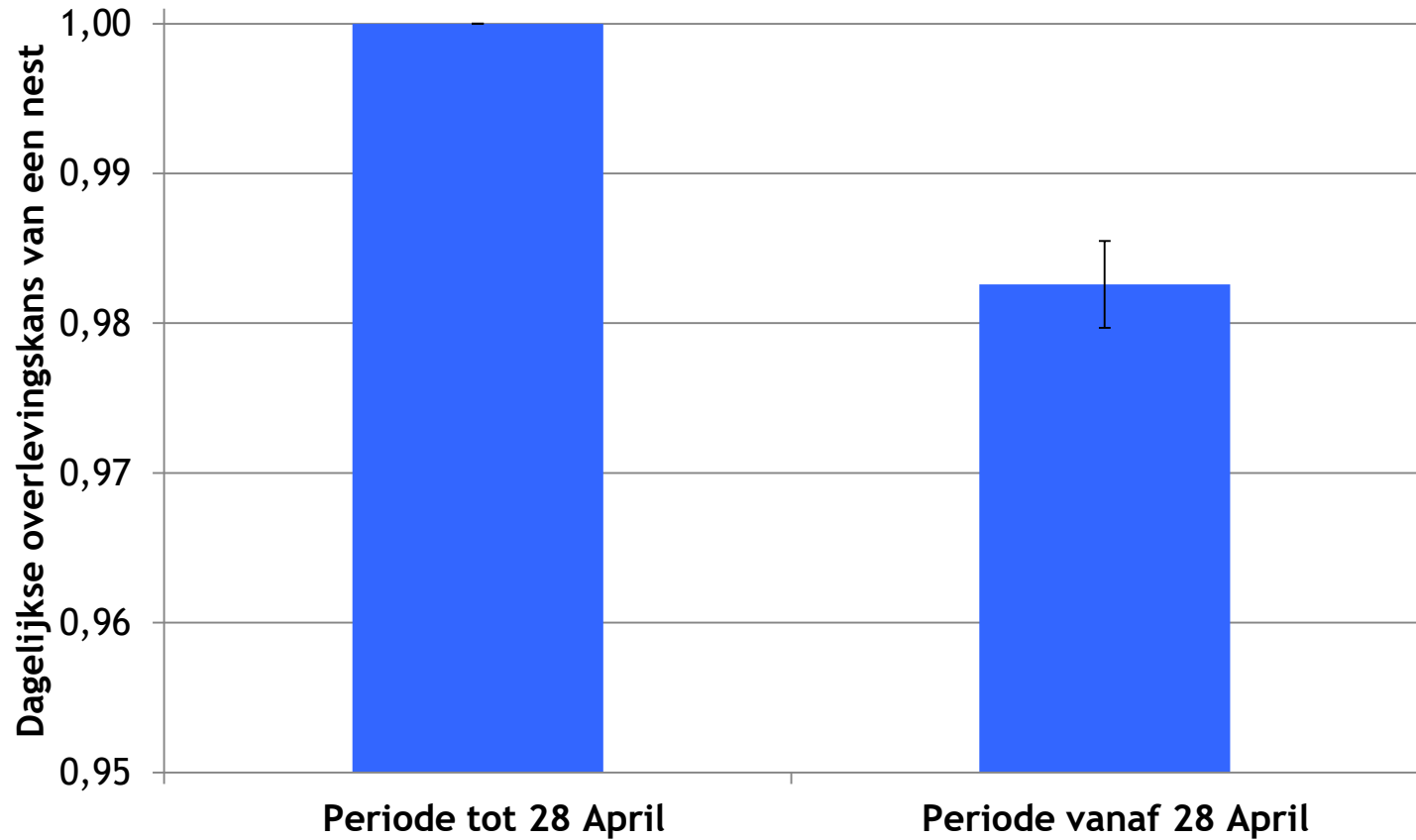
- Bewegingen tussen 24/02 en 12/03 - 2012
- Elk 2,5 dagen vv bezoek
- Concentratie van activiteiten in ganzen broedgebied

Vossen, ganzen en weidevogels

Vossen, ganzen en weidevogels

Verminderen predatie

- Beperken toegang tot het gebied (bijv. uitrasteren).
- Weglokken predatoren door alternatief prooiaanbod (bijv. muizenstroken).
- Verdrijven van predatoren (bijv. verwijderen bomen, verhogen waterpeil, verlagen of juist verhogen alternatief prooiaanbod).
- Wegnemen van predatoren (bijv. door afschot of wegvangen).
- Schuilplaatsen aanbieden (voor boerenlandvogels) of verwijderen (voor predatoren).
- Verminderen van verstoring (door bijv. recreatie of agrarische werkzaamheden) zodat vogels minder vaak van het nest (de kuikens) af hoeven en zo de plek van het nest (de kuikens) niet verraden.
- Verhogen van de voedselbeschikbaarheid voor kuikens, waardoor kuikens zich minder vaak kwetsbaar hoeven op te stellen.

RSPB predator fencing trial

10 reserves (range 3.5-65ha)

Two main designs

Battery or mains powered

Stranded design

Combination design

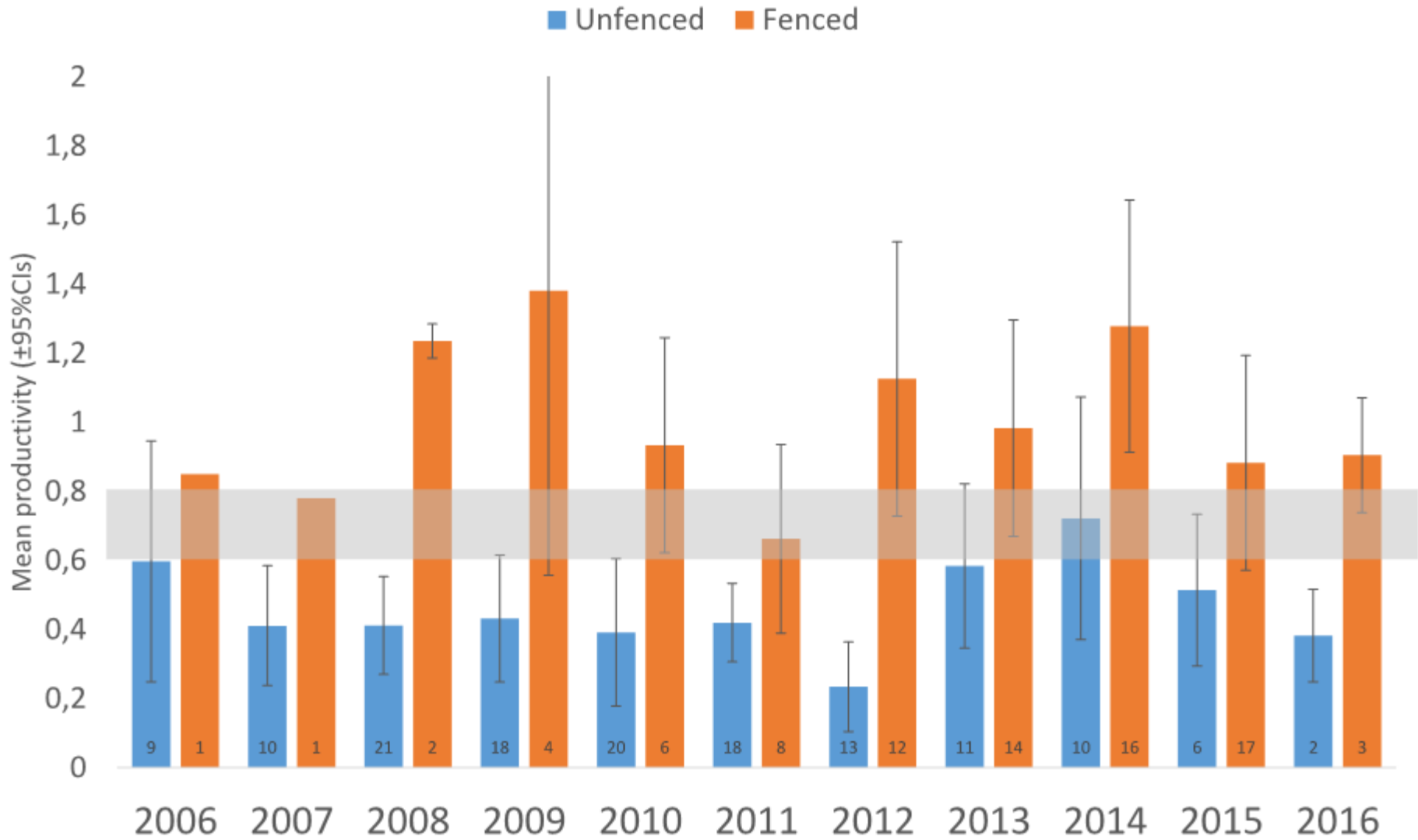

Excludes FOXES

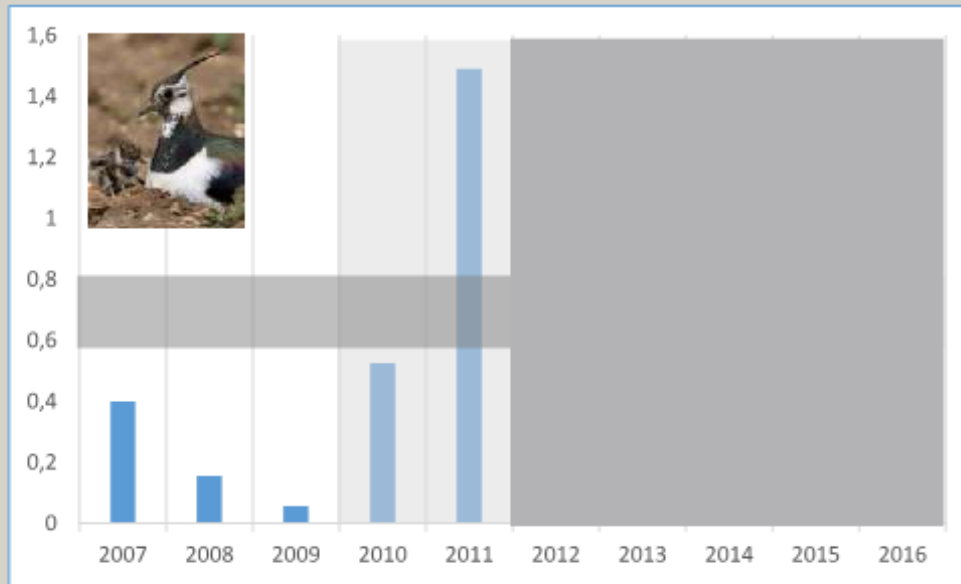
**Excludes
FOXES and BADGERS**

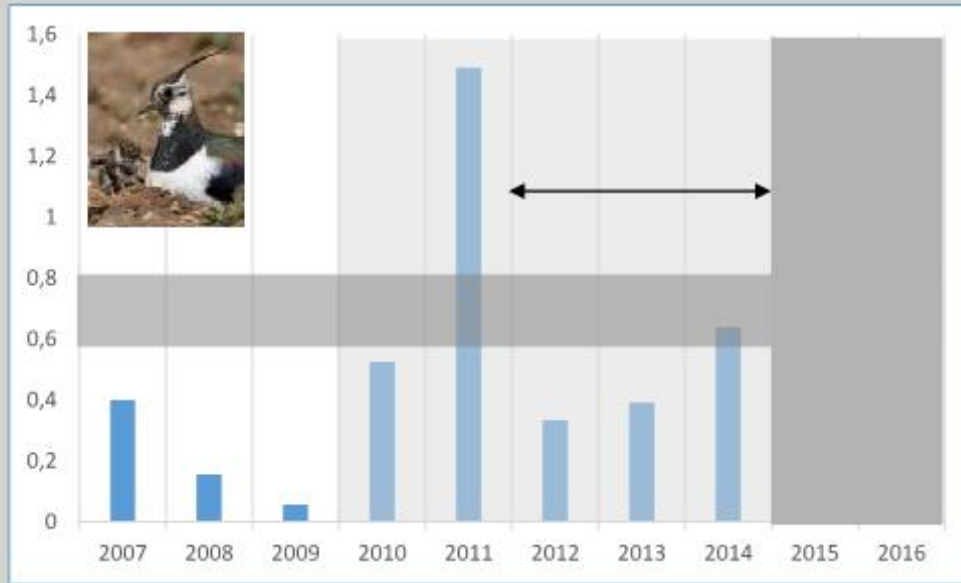

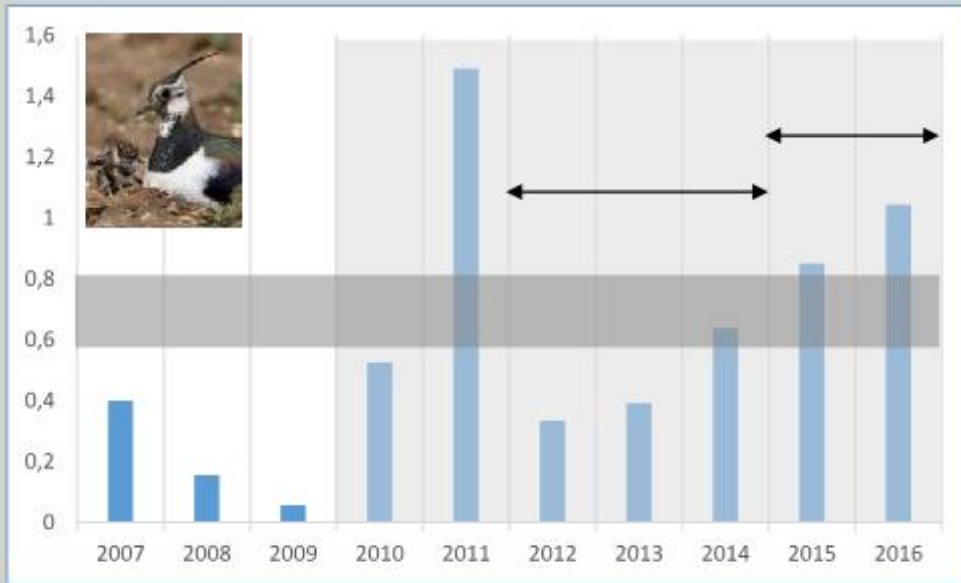
Fenced areas as prey hotspots: red kite predation

Fenced areas as prey hotspots: red kite predation

Fenced areas as prey hotspots: red kite predation

Photos: Roger Wyatt, John Reynolds

Health and Safety Guidelines Diversionsary Food preparation

- Always wear gloves.
- Treat cuts and abrasions quickly and cover existing cuts to prevent infection.
- Wash hands with soap and water or disinfect with alcohol gel and anti-microbial wipes before eating, drinking or smoking.
- Store knives and other sharp implements safely in a drawer, box or on a low level surface between uses.
- Use a level, stable chopping board to prepare diversionsary food. Place a damp cloth underneath to prevent slippage if necessary.
- Store meat in the freezer or fridge; never leave meat to defrost on surfaces at room temperature.
- Don't store food and drink for human consumption in the same fridge/freezer.
- Clean preparation surfaces, knives, containers and other equipment regularly, at least after every food preparation session.
- Keep the food preparation area tidy and free from obstructions and trip hazards.
- Clear up liquid spillages immediately and locate slippery surfaces.

Het gaat om het hele plaatje: minder conflicten tussen weidevogels en predatoren (w.o. vos)

Elektrisch uitrasteren

Lethaal: vangst / afschot

Predatoronvriendelijk
landschap

Zelfhulp: hoge
dichtheden

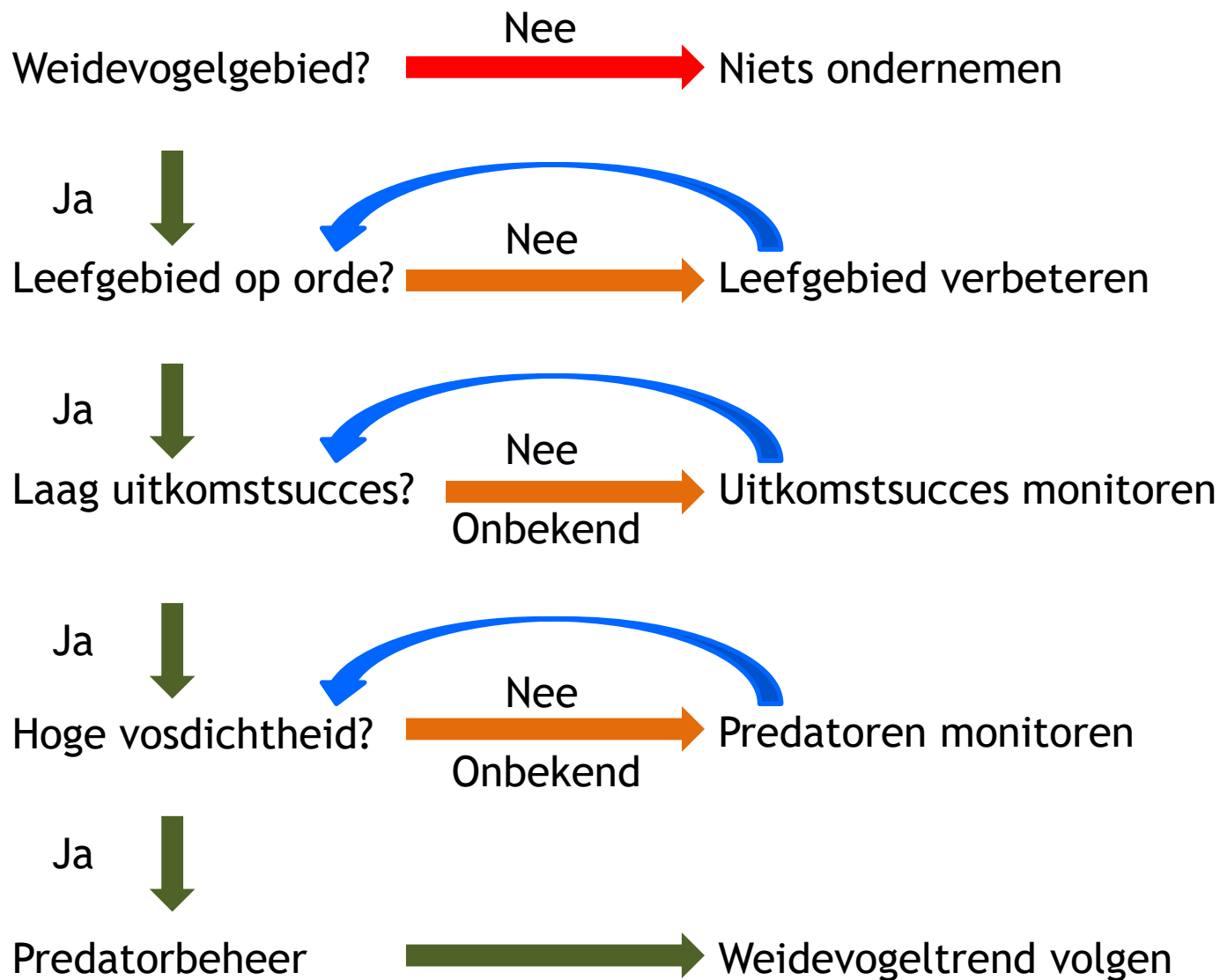
Habitat voor
alternatieve
voedselbronnen

Weidevogelvriendelijk
landschap

Predatorbeheer

Dank voor uw aandacht

CONFERENTIE EN LANDELIJKE ANLB DAG

SUCCESVOL BOEREN MET NATUUR

BOERENNATUUR.NL
Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer